

HRIECH – DÔVOD JEŽIŠOVHO PRÍCHODU

1. Hriech – všeobecne

- *Materiálna a formálna časť hriechu*

2. Osobný hriech

- *Podmienky hriechu*
- *Ťažký hriech a jeho dôsledky*
- *Lahký hriech a jeho dôsledky*

3. Dedičný hriech

Keby som sa vás spýtal, prečo vlastne prišiel Ježiš na tento svet, snáď by mi každý z vás dal pohotovú odpoveď. Tá správna by samozrejme bola: aby nás vykúpil. Ale čo sa vlastne stalo, že sme potrebovali vykupiteľa? Pretože sa prvý človek dopustil hriechu. Ale prečo nesiem následok toho hriechu ja? A čo je vlastne následkom prvotného hriechu rodičov? Na tieto otázky a ešte mnohé iné si skúsime dnes dať odpoveď.

1. Hriech – všeobecne

Každý človek už počul slovo hriech. Je to pojem, ktorý poznajú aj nekresťania a neveriaci. Označujeme ním konanie, ktoré je nejakým spôsobom zlé, alebo prekračuje hranicu stanoveného zákona.

Samozrejme je ale rozdiel v chápaní pojmu hriech z hľadiska nekresťanského a kresťanského.

Z nekresťanského hľadiska ide o porušenie písaného alebo nepísaného zákona. Nič viac a nič menej. Môžeme nad tým myknúť plecami – zaplatíme pokutu, znesieme výčitku, prípadne iný trest a ideme ďalej. V prípade vážnejšieho zla, ktorého by sme sa dopustili si svoje odsedíme vo väzení. Ak nám na to nik nepríde, svet ide ďalej.

Kresťanské hľadisko však posúva hriech niekde úplne inde. Je to taktiež porušenie existujúceho Božieho alebo cirkevného zákona – takto ho vníma mnoho ľudí. Vnímajú ho z tejto jednoduchšej stránky. Preto pre mnohých kresťanov nie je problém sedieť doma, keď majú byť v nedelu v kostole. Nie je problém kradnúť, lebo sa im zdá, že to nie je také strašné. Nemajú pocit, že by zasluhovali nejaký vážnejší trest. Predsa nikoho nezabili. A ísť za jednu omšu do pekla? Zdá sa im to smiešne a dokonca nespravodlivé. Neveria, že by ich Boh za to zatratil. Je to predsa banalita.

A skutočne by to bola banalita, nebyť jednej základnej a zásadnej veci a tou je pôvod zákona, ktorý porušujeme.

Vieme, že Desatoro Božích prikázání a tým pádom všetky ostatné konkrétnejšie usmernenia, ktoré s nimi súvisia, pochádza z rúk Boha. Dal človekovi zákony, aby ho chránil ako otec chráni svoje dieťa. Nemusel to robiť a predsa to urobil. Mohol nechať človeka, nech si sám tápa a skúša a sám po mnohých zraneniach a popáleniach príde na to, čo je preňho životu nebezpečné a čo nie. Lenže to by bolo kruté. Láska si vyžadovala, aby človekovi pomohol a veci, ktoré sú nebezpečné, mu označil. To sú vlastne zákony, ktoré nám daroval. Sú to akoby značky na tom, čoho sa máme varovať ako niečoho nebezpečného a zlého. Keby sme si to chceli konkrétnejšie ilustrovať, tak si predstavme množstvo všelijakých fľaštičiek,

ktoré niečo obsahujú. Nikto z nás by však nevedel čo. Zistili by sme to jedine tak, že by sme ich začali ochutnávať. Tu by však bolo riziko, že si ublížime, lebo v niektorých fľaštičkách by namiesto osožnej a chutnej tekutiny bol naliaty jed – v jednej prudký v inej menej prudký, ale vždy by to bol len jed. A tu by niekto prišiel a daroval nám cestu – každú fľaštičku by označil tak, aby nám bolo jasné, ktorej sa nemáme dotýkať a ktorú naopak máme použiť. Lenže, keďže onen darca vie, že človek je už raz taký, že skúša aj to, čo mu odporúča neskúšať, tak zvýšil vážnosť tohto konania stanovením zákona, ktorým sa neodporúča ale nariaďuje.

Toto je vlastne základný dôvod, prečo dal Boh človekovi prikázania – dôvod je láska.

A práve vďaka tomuto dostáva hriech iný rozmer. Už to totiž nie je len prestúpenie nejakého bezduchého zákona. Už tu ide o odmietnutie toho, čo od nás žiada Boh a v konečnom dôsledku je to vlastne odmietnutie samotného Boha.

Keby sme si to mali znova ilustrovať, tak si to predstavme v podobe človeka, ktorý nejakej milovanej osobe prináša dar. A osoba, ktorá ten dar má prijať, ho hlúpo a neúctivo odmietne, hoci vie, že v dare sa skrýva celé srdce darcu. Odmietla teda len dar? Kdeže – odmieta samotného darcu.

Ak sa teraz znova zamyslíme nad hriechom, tak si každý normálny rozumný kresťan musí uvedomiť, aký odporný je každý ťažký hriech. Nie len vražda a veľká krádež. Každý skutok, ktorý môžeme označiť ako hriech je odmietnutím Boha a zasluhuje si ten najvyšší trest, pretože sme odmietli to najvyššie dobro.

- *Materiálna a formálna časť hriechu*

Ktorý skutok však označujeme ako hriech? Nie je to totiž také jednoduché. V každom ľudskom skutku a teda aj v hriechu rozlišujeme jeho materiálnu a formálnu časť.

Materiálna časť je vlastne samotný skutok, formálna časť je naše vedomie a sloboda v tom, čo konáme. Skutočného hriechu sa dopúšťame len vtedy ak je odmietnutie zákona obsiahnuté v našom vedomí a slobode, teda vo formálnej stránke. Môže sa totiž stať, že po materiálnej stránke sa hriechu dopustíme, ale po formálnej nie – za taký skutok si ale nezasluhujeme Boží trest. Ale tiež sa môže stať, že sa dopustíme hriechu po formálnej stránke ale nie po materiálnej a za taký skutok, hoci sme ho v skutočnosti neurobili, si trest zasluhujeme.

Uvedme si príklady:

- a) Je prikázaný sviatok a som si vedomý, že v ten deň som povinný zúčastniť sa na svätej omši. Nechce sa mi však a preto vedome a dobrovoľne ostanem doma. Tu som sa dopustil hriechu aj po materiálnej aj po formálnej stránke. Vedome a dobrovoľne som porušil zákon a odmietol som Boha.
- b) Je prikázaný sviatok, ale ja som na to zabudol a preto som do kostola nešiel. Keby som si na to spomenul, určite by som šiel. Po materiálnej stránke som sa hriechu dopustil, lebo som v kostole nebol. Ale po formálnej nie, lebo to nebolo vedomé. Preto si za tento skutok trest nezasluhujem.
- c) Niečo podobné sa deje, v prípade, že viem, že je prikázaný sviatok, viem, že som povinný ísť na svätú omšu, ale som chorý a nemôžem. Opäť som sa po materiálnej stránke hriechu dopustil, ale po formálnej nie, lebo to z mojej strany nebolo dobrovoľné. Preto si ani za tento skutok trest nezasluhujem.
- d) Predstavme si ale, že nie je prikázaný sviatok, ale človek sa zmýli a žije v domnení, že prikázaný sviatok je. No napriek tomu si povie, že on do kostola nejde, lebo sa mu nechce. Po materiálnej stránke sa hriechu

nedopustil, lebo sviatok nebol a teda nebol viazaný zákonom. Po formálnej stránke sa ale hriechu dopustil a preto si zasluhuje Boží trest.

Ak pochopíme tento základný princíp, nikdy viac nebudeme mať problém rozlíšiť, čo sme a čo nie sme povinní vyznať vo sviatosti zmierenia ako previnenie sa voči Bohu.

- *Podmienky hriechu*

Už v uvedených príkladoch sme mohli vidieť, že sú určité podmienky, ktoré musia byť splnené, aby sme konanie mohli považovať za hriešne.

- a) Musí existovať zákon. Ak zákon neexistuje, nemôžeme sa dopustiť v danej veci hriechu.
- b) Musíme vedieť, že to, čo robíme, je hriechom. Pokiaľ by sme skutok vykonali ale nevedeli, že podliehal zákonu, hriechu sa dopustiť nemôžeme.
- c) Naše konanie musí byť slobodným rozhodnutím vôle. Pokiaľ sme donútený porušiť zákon – napríklad choroba a tým pádom nemožnosť ísť na svätú omšu – hriechu sa dopustiť nemôžeme.

2. Osobný hriech

Každý takýto skutok, teda skutok, ktorý spĺňa všetky podmienky a ktorého sa dopustil konkrétny človek, nazývame osobným hriechom.

Osobné hriechy rozlišujeme na ľahké a ťažké.

Sú len tieto dve kategórie hriechu: ťažký a ľahký – niet hriechu menej ťažkého a viac ťažkého.

- *Ťažký hriech a jeho dôsledky*

Každý ťažký hriech má rovnakú hodnotu, či je to vražda alebo neúčast' na nedeľnej omši. V hriechu a jeho následkoch pre večnosť totiž neposudzujeme materiálny skutok, ktorý sa môže v závažnosti líšiť. Posudzujeme formálnu časť a tou je vedomé a dobrovoľné odmietnutie samotného Boha a vtedy je jedno pri porušení akého zákona k tomu došlo. A práve to je v každom hriechu to najväznejšie. V tom je akýkoľvek ťažký hriech odporný.

Je len logické, že za taký hriech si zasluhujeme večné zatratenie, lebo sme dobrovoľne odmietli Boha. Obrátili sme sa Bohu chrbtom a Boh toto naše rozhodnutie bude rešpektovať aj vo večnosti, pokiaľ v ňom zotrváme a v ňom zomrieme.

Ťažký hriech možno zničiť jedine vyznaním hriechu vo sviatosti zmierenia alebo dokonalou ľútosťou.

Kedy sa vlastne dopúšťame ťažkého hriechu? Okrem dvoch podmienok vedomia hriechu a slobody v rozhodovaní musí byť splnená aj tretia a tou je vážne porušenie zákona. Toto je však už na každom kresťanovi, aby si zákony našťudoval. Musíme si uvedomiť, že je to pre naše dobro. Ak zákony a hriechy poznať nebudeme, neznamená to, že nám dané skutky, ktorých sa dopustíme, neuškodia. Stále si musíme uvedomovať, že skutok nie je zákonom obmedzený len tak.

- *Ľahký hriech a jeho dôsledky*

Druhou kategóriou hriechu je ľahký hriech. Toho sa môžeme dopúšťať z niekoľkých dôvodov.

- a) Skutok, ktorého sa dopustíme, nie je vážnym porušením zákona.
- b) Spáchanie skutku nebolo úplne vedomé.
- c) Spáchanie skutku nebolo úplne dobrovoľné.

Za ľahký hriech si človek nezasluhuje večné zatratenie, pretože zvyčajne ide o hriechy ľudskej slabosti. V nich človek neodmieta Boha vedomo a dobrovoľne. Dopúšťa sa ľahkého hriechu, lebo má slabú vôľu.

Z ľahkého hriechu sa však môže stať hriech ťažký vtedy, keby sme si boli vedomí častého sa opakovania ľahkého hriechu a vôbec by sme sa s tým nesnažili bojovať. Časom by tento ľahký hriech vlastne prerástol do hriechu ťažkého.

Ľahký hriech nie sme povinní vyznávať vo sviatosti zmierenia. Boh nám ho odpustí po úprimnej ľútosti.

3. Dedičný hriech

Ešte však rozlišujeme jednu kategóriu hriechu, je to zvláštny hriech, pretože sa ho dopustili len dvaja ľudia a nik viac. Následky a trest zaň však znášame všetci. Hovorím o hriechu dedičnom, ktorý nie je osobným skutkom žiadneho z nás. Naša duša ním bola poznačená skôr ako sme sa narodili a teda skôr ako sme sa mohli dopustiť akéhokoľvek osobného hriechu.

Tento hriech totiž nie je skutok ale stav. Osobne sa ho dopustili prví ľudia. No keďže boli prvými nositeľmi ľudskej prirodzenosti a týmto osobným skutkom ľudskú prirodzenosť poškodili, nemohli ďalej podávať pôvodnú nepoškvrnenú ľudskú prirodzenosť.

Každý z nás dedí svoju ľudskú prirodzenosť po svojich rodičoch a tí po svojich rodičoch. Dedičný hriech je podobný ako dedičná choroba.

Od dedičného hriechu neoslobodzuje ani ľútosť ani sviatosť zmierenia. Od neho oslobodzuje jedine sviatosť krstu.

Záver a poznámky:

Na začiatku sme sa pýtali, prečo človek potreboval vykupiteľa. Snáď je po tejto prednáške každému jasné, akú vinu nesieme na svojich pleciach, čoho sa dopúšťame páchaním hriechu. Kvôli tomu prišiel Boh na zem. Aby na svoje plecia naložil hriechy minulosti, prítomnosti aj budúcnosti – hriechy celého ľudského pokolenia a zhladil ich svojou smrťou.

Na záver si skúsme zopakovať získané vedomosti v krátkych poznámkach:

Hriech je porušenie Božieho alebo cirkevného zákona. Zákony pochádzajú od Boha, preto ten, kto odmieta zákon, odmieta aj zákonodarcu. V tom je závažnosť hriechu.

Hriechu sa dopúšťame vtedy, ak poznáme zákon a porušujeme ho slobodne. Ak zákon neexistuje alebo ho nepoznáme, alebo nie sme v jeho uskutočnení slobodní, nemôžeme sa dopustiť hriechu.

Hriech rozlišujeme ťažký a ľahký.

Ťažkosť hriechu neposudzujeme po jeho materiálnej stránke ale po jeho formálnej stránke a tou je odmietnutie Boha a jeho zákona.

Ťažký hriech nesie v sebe úplné odmietnutie Boha a jeho zákonov a toto rozhodnutie človeka, ak ho neoľutuje a zomrie v ňom, bude Boh rešpektovať aj vo večnosti. Preto si za odmietnutie Boha v ťažkom hriechu zasluhujeme večné peklo.

Lahké hriechy sú zvyčajne hriechy ľudskej slabosti a nie sú vážnym porušením zákona a odmienením lásky nekonečného Boha. Stačí ich oľutovať.

Dedičný hriech nie je osobným hriechom človeka, ale je stavom, v ktorom sa človek rodí. Po prvých rodičoch totiž dedíme ľudskú prirodzenosť a dedíme ju porušenú, lebo ju porušili oni svojim osobným hriechom.